

KOMUNIKOVÁNÍ STATISTIKY V MÉDIÍCH

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT

Kristýna Tlustáková
237742, Psychologie, sociologie

Vyučující: **Mgr. Stanislav Ježek, PhD.**

Datum odevzdání: 31.4.2010

Fakulta sociálních studií MU, 2009/2010

Článek na idnes.cz

Když si procházíme sdělení v médiích, tak nás jako první vždy zaujme nadpis. Při procházení internetových časopisů a informačních serverů jsem se nestačila divit kolikrát se v onom nadpisu objevilo slovo deprese. Zastavila jsem se u článku na serveru idnes.cz s nadpisem „Trávíte-li hodiny u počítače, hrozí vám vážná deprese“. V duchu jsem si promítla zhruba 12 hodin denně, které trávím u počítače prací. Podle tohoto nadpisu, tedy mám asi vážný problém. Možná i na odbornou pomoc. Když se do článku začteme dále, dozvíme se, že „Čím více času trávíme on-line, tím méně jsme šťastní“. Je totiž vědecky podloženo, že existuje „vysoká shoda“, mezi množstvím času stráveného na internetu a úrovní deprese. Dokonce u 1,2 % účastníků studie byl prokázán kompulsivní internetový návyk, což je vyšší údaj než 0,6 % hazardních hráčů v UK. Tito jedinci pak dosahovali vyššího skóre na škále depresivity. Dokonce u některých lidí může trávení na sociálních sítích zvýšit riziko sebevražedných sklonů. Ke cti novinářů nutno říci, že uvádí i to, že výzkumníci nejsou schopni říci, zda způsobuje internet depresi, či deprese internetové surfování.

Studie Catrione M. Morisson a Helen Gore

Zmínka o „vědecky podloženo“ v onom článku odkazuje na práci C. M. Morisson a její kolegyně H. Gore. Tato původní studie, provedená na University of Leeds ve Velké Británii, se zabývá vztahem depresivity, nadměrného užívání internetu (internet adiction) a prostředí, která na internetu užíváme. Studie se zúčastnilo 1319 respondentů ve věku 16-51 let (avšak s průměrem 21,24 let). Pozitivní zešikmení věku (dotazník byl distribuován na internetu prostřednictvím sociálních sítí, lze očekávat spíše mladší uživatele) bylo nutné transformovat. Korelace ukázala vztah mezi nadměrným užíváním internetu a depresivitou. Jen 18 respondentů vykazovalo nadměrné užívání internetu (IA). Což je také uváděných 1,2 % v internetovém článku na idnes.cz. Výzkumníkům se podařilo prokázat korelace mezi nadměrným užíváním internetu a depresivitou ($t = 20,57$; $p < 0.0001$), Tedy zkoumané osoby, jež dosahovaly vysokých hodnot na škále IA dosahovaly vysokých hodnot i na škále depresivity. Rovněž se prokázala korelace mezi nadměrným užíváním internetu a pohlavím ($t = 3.61$; $p < 0.0001$), s tím že vyšších skóre zde dosahovali muži než-li ženy. Poslední korelací byla korelace mezi věkem a nadměrným užíváním internetu, i tahle korelace vyšla průkazná ($t = -3.21$; $p < 0.001$) – s klesajícím věkem respondentů se riziko nadměrného užívání internetu zvyšovalo. Poslední fází výzkumu byla faktorová analýza pro skupinu nadměrných uživatelů internetu (18 respondentů) a náhodně vytvořenou kontrolní skupinu z respondentů jež dosahovaly na škále IA nízkých výsledků (18 respondentů). Z této faktorové analýzy vyšly závěry, že nadměrní uživatelé internetu více surfují na stránkách se sexuální tematikou, hrají hry či tráví čas na sociálních sítích. Naproti tomu kontrolní skupina měla své pole působení na internetu daleko širší a časově vyrovnanější.

Zamyšlení

Po přečtení obou článků se na první pohled zdá, že se novinář žádného zkreslení nedopustil. Jen prostě vybral ze studie, to co jej zaujalo. Podle mého názoru však tato selekce zbourala kontext celého výzkumu. Ústředním tématem výzkumu bylo zkoumání nadměrného užívání internetu (IA) a jeho možného vztahu k depresivitě. **Nějakou zásadní zmínku o nadměrném užívání internetu v článku ale nenajdeme.** Spíše mi z článku přijde, že autor zobecňuje výsledky výzkumu na celou internetovou populaci. Poněkud nemístné mi přijde srovnání procent internetově závislých s procentem hazardních hráčů. Za prve, v původní studii je sice tento údaj o hazardních hráčích uveden, ale spíše jako okrajová zmínka. Za druhé ze statistického hlediska mi přijde nemístné srovnávat výsledek výběrového vzorku jedné proměnné s populačním výskytem druhé proměnné.

Jako poslední vadu internetového článku bych viděla odstavec o sebevraždě. V původním výzkumu se tyto informace opravdu objevily ovšem v teoretickém úvodu, vlastní výzkum či statistiky se jich nijak nedotýkají.

Závěrem vlastní studie bylo, že má sloužit spíše jako odrazová pro další studie, a že i když byla prokázána korelace mezi IA a depresivitou, tak výzkumníci nejsou sto říci, zda užívání internetu způsobuje depresivitu či depresivita podporuje nadměrné užívání internetu. Čemuž i internetový článek věnoval celý odstavec.

Neadekvátní zobecňování a časté srovnávání jablek a hrušek je podle mě zásadní problém prezentování informací v médiích. Novináři nejsou bohužel odborníci na všechno, aby zcela rozuměli odborným článkům. Často asi nemají ani takovou statistickou gramotnost, aby posoudili relevantnost údajů. Spokojí se proto nejčastěji s abstrakty, či závěry – což nepovažují za chybu. Ale i ty by měli interpretovat podle jejich obsahu, a ne podle oblíbených slov (jako je depresivita a sebevražda), nebo podle procent (kterým zjevně rozumí a líbí se jim).

Zdroje:

15.3.2010 Trávíte-li hodiny u počítače, hrozí vám vážná deprese, from:

http://zdravi.idnes.cz/travite-li-hodiny-u-pocitace-hrozi-vam-vazne-deprese-f9o-/psychologie.asp?c=A100312_093318_psychologie_pet

Morisson, Catroina M., Gore, Helen (2010) The relationship between excessive internet use and depression: A questionnaire-based study of 1,319 young people and adult *Psychopatology* 43:121-126